

Vlaanderen
is bodembewust

Het bodemdecreet en waterbodems

Mechelen, 24 september 2018

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Afkortingen

- **MvT:** Memorie van toelichting
- **BBO:** beschrijvend bodemonderzoek
- **DIWB:** Decreet betreffende het integraal waterbeleid
- **VR:** Vlaamse Regering
- **Vgl.:** vergelijk met
- **OBBO:** oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek
- **i.g.v.:** in geval van
- **OBO:** oriënterend bodemonderzoek
- **SP OBO:** standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek
- **i.k.v.:** in het kader van
- **ABBB:** algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Agenda

- ▶ Een aantal basisbegrippen
- ▶ Hoofdstuk XII van titel III (Waterbodems)
- ▶ Andere onderzoeksmomenten binnen het Bodemdecreet

Basisbegrippen

▶ Bodem

→ ‘het vaste deel van de aarde met inbegrip van het grondwater, en de andere bestanddelen en organismen die er zich in bevinden’

▶ Overgenomen uit *Bodemsaneringsdecreet*

→ MvT: ook *onderwaterbodems* zijn hieronder begrepen (*Parl.St.* VI.R. 1993-1994, nr. 587/1, 4)

▶ Bevestiging bij de parlementaire behandeling van het *Bodemdecreet* dat de sanering van verontreinigde waterbodems onder het toepassingsgebied van de bodemsaneringsregeling valt (*Parl.St.* VI.P. 2006-2007, nr. 867/1, 65)

Basisbegrippen

▶ Bodemverontreiniging

- 'aanwezigheid van stoffen of organismen, *veroorzaakt door menselijke activiteiten*, op of in de bodem of opstallen, die de kwaliteit van de bodem op rechtstreekse of onrechtstreekse wijze nadelig beïnvloeden of kunnen beïnvloeden'

Basisbegrippen

▶ Verontreinigde gronden

→ 'gronden waar de bodemverontreiniging tot stand kwam en gronden waar de verontreinigende stoffen of organismen *zich hebben verspreid* of waar de bodemverontreiniging *schadelijke gevolgen* heeft'

▶ *Territoriale draagwijdte* van de verdere onderzoeksplicht (BBO) en saneringsplicht

▶ Zich hebben verspreid ≠ werden verspreid

→ Ruimingsspecie; grondverzet

Basisbegrippen

▶ Grond waar de bodemverontreiniging tot stand kwam

- 'grond waar een emissie plaatsvindt of heeft plaatsgevonden die rechtstreeks of onrechtstreeks de bodem heeft verontreinigd'
  - **emissie**: elke inbreng door de mens van verontreinigingsfactoren in de atmosfeer, de bodem of het water'
- ▶ Aanduiden van de *saneringsplichtige en 'materiële' draagwijdte* van diens plicht (cfr. vermengde bodemverontreiniging)

Basisbegrippen

▶ **Waterbodem**

→ 'de bodem van een oppervlaktewaterlichaam die altijd of een groot gedeelte van het jaar onder water staat'

▶ = definitie uit DIWB

→ MvT: waterbodem bevat over het algemeen twee lagen

× Oorspronkelijke of historische bodem

× Sedimenten en organisch materiaal, bovenstrooms aangevoerd of als gevolg van bodemerosie, lozingen

▶ Waterbodem > waterloop

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Specifieke regeling in Bodemdecreet van 27 oktober 2006

- Onderzoek
- Sanering

▶ Instrument van het *waterbodemonderzoek*

▶ **Wie?**

- Beheerder waterbodem of andere persoon
  - × Na aanwijzing van de *waterbodem* door VR
- VR kan de OVAM belasten met ambtshalve waterbodemonderzoek
- OVAM als saneringswillige (artikel 92 Bodemdecreet)

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Waterbodemonderzoek

→ Artikel 125 Bodemdecreet

→ ‘in het waterbodemonderzoek worden de risicolocaties (bijvoorbeeld lozingspunten) geïdentificeerd en het omvat een monstername van de waterbodem en van de gronden die verontreinigd kunnen zijn ingevolge de *verspreiding* van de verontreiniging van de waterbodem of het oppervlaktewater. De oevers en aanpalende gronden kunnen *immers* verontreinigd worden onder meer door *overstroming* of door het *deponeren* van verontreinigde specie op de oever’ (*Parl.St.* VI.P. 2006-2007, nr. 867/1, 66)

→ Vgl. met OBBO

Hoofdstuk XII van titel III

Hoofdstuk XII van titel III

Hoofdstuk XII van titel III

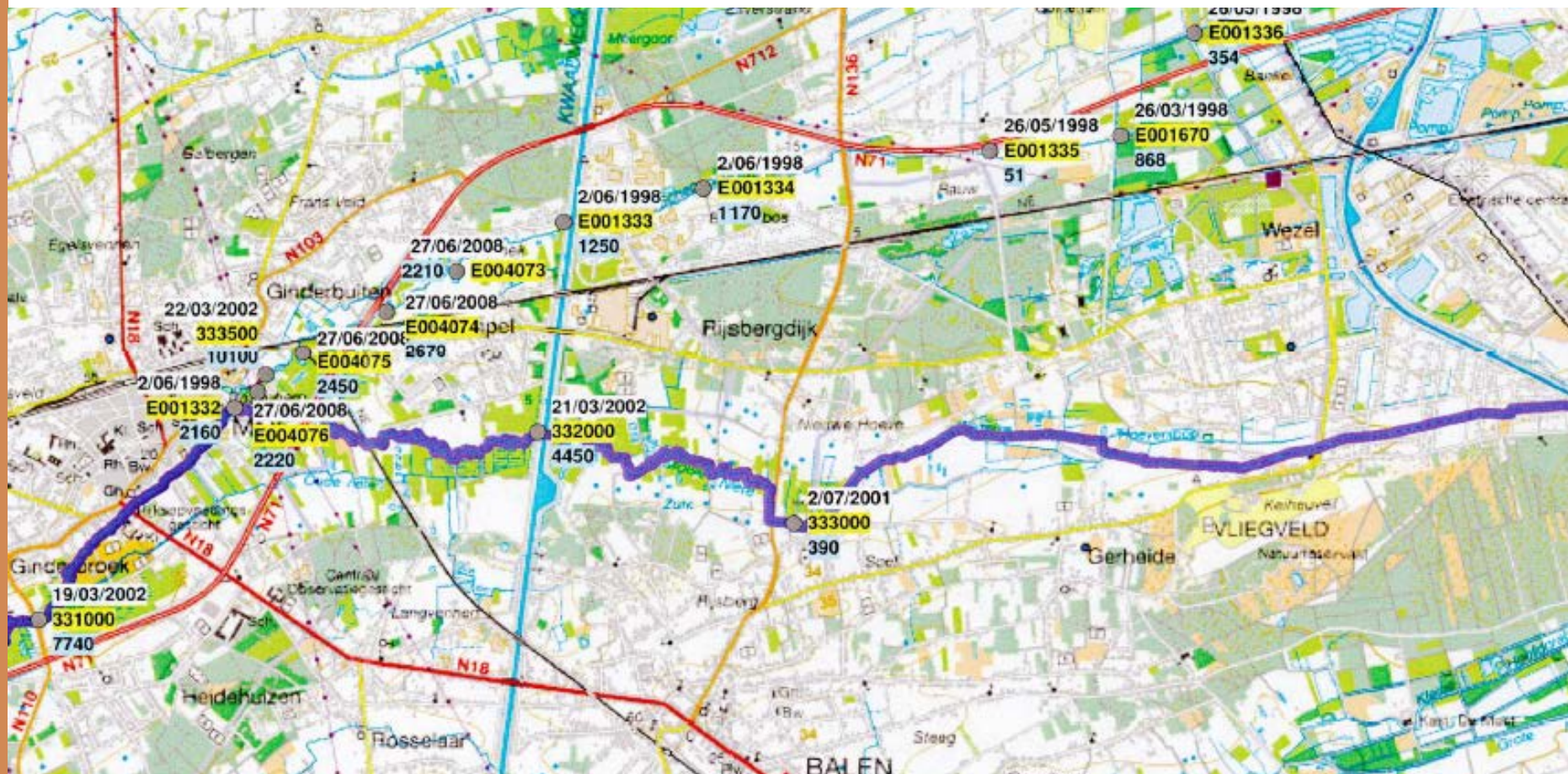
Hoofdstuk XII van titel III

Hoofdstuk XII van titel III

Hoofdstuk XII van titel III

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Saneringscriterium?

- Ernstige bodemverontreiniging (humaantoxicologisch, ecologisch of verspreidingsrisico)
- Afstemming met systematiek binnen DIWB

▶ Saneringsplichtige?

- Artikel 132, § 1 Bodemdecreet

- ▶ De verplichting om op eigen kosten de bodemsanering voor de verontreiniging, vermeld in artikel 130, § 2, uit te voeren, rust op *de beheerder* van de waterbodem. In *afwijking* hiervan rust voor die verontreiniging van de waterbodem waarvoor kan worden aangewezen op welke grond ze tot stand gekomen is, de saneringsplicht op *de persoon, vermeld in artikel 22*.

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Saneringsplichtige? (vervolg)

→ Artikel 130, § 2

× De waterbodem (met een ernstige bodemverontreiniging)

× Gronden verontreinigd ten gevolge van de verspreiding van de verontreiniging van de waterbodem of het oppervlaktewater

→ Deponeren ruimingsspecie en overstroming waterbodem/oppervlaktewater

▶ = beheerder van de waterbodem

→ i.g.v. waterloop functie van de aard (bevaarbaar of niet); categorie (onbevaarbare) en al dan niet binnen polder/watering gelegen (onbevaarbare); niet-gerangschikte

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Saneringsplichtige? (vervolg)

- In *afwijking* rust voor die verontreiniging van de waterbodem waarvoor kan worden aangewezen op welke grond ze tot stand gekomen is, de saneringsplicht op de persoon, vermeld in artikel 22

- ▶ = verontreiniging *toe te wijzen* aan een 'landbodem' (tot stand gekomen)
  - *Persoon vermeld in artikel 22* (exploitant, gebruiker, eigenaar)
  - Zelfstandige plicht
  - Verontreiniging van de waterbodem
    - × Niet: deponeren/overstroming, ook al toewijsbaar (beheerder; aansprakelijkheidsvordering)

Hoofdstuk XII van titel III

▶ Saneringsdoel?

→ Artikel 21 Bodemdecreet

▶ Vrijstellingsregeling

→ Artikel 23 Bodemdecreet

→ Ook voor beheerder waterbodem

× Beheerder-eigenaar/beheerder-gebruiker

→ i.g.v. vrijgestelde beheerder geen cascadesysteem

▶ Aansprakelijkheid voor kosten overeenkomstig Bodemdecreet gemaakt

→ Artikel 25 Bodemdecreet

Andere onderzoeksmomenten

- ▶ **Uitgangspunt OVAM = onderzoek en sanering van deel van waterbodem via andere onderzoeksmomenten:**
  - Definitie bodem (ook waterbodem)
  - Overdracht (bescherming verwerper; bronperceel)
  - Sluiting risico-inrichting
  - Periodiek bodemonderzoek
  - Decreet 28 maart 2014 (afwijking op saneringsplicht beheerder voor ‘toewijsbare verontreiniging’)
  - .....
- ▶ **Waterbodemonderzoek (hoofdstuk XII van titel III) versus *onderzoek van de waterbodem* (andere onderzoeksmomenten)**

Andere onderzoeksmomenten

- ▶ **Opgenomen in de standaardprocedure(s) OBO sinds SP OBO juni 2002**
  - Aan productieproces gekoppelde lozingspunten (ook al gelegen buiten 'onderzoekslocatie') = potentiële verontreinigingsbron
  - Bemonsteringsstrategie 3: slibstaal analyseren bij lozingspunt op verdachte stoffen

- ▶ **Praktijk**

Andere onderzoeksmomenten

- ▶ **Enkel onderzoeksplichtig (BBO) en saneringsplichtig voor die verontreiniging tot stand gekomen op bronperceel (per hypothese grond voorwerp van OBO i.k.v. overdracht, sluiting, periodiek,.. en waarvan onderzoek van de waterbodem deel uitmaakte)**
  - = zelfde principe als voor 'landbodems'
  - Zelfde lozingsparameters stroomopwaarts
    - ✗ Landbodems: gebruik dezelfde producten stroomopwaartse grondwaterstromingsrichting
  - Draagwijdte OBO versus draagwijdte BBO

Andere onderzoeksmomenten

▶ **Onderzoeks- en saneringscriterium**

- Functie van de *aard* van de bodemverontreiniging
- Maar: nieuwe (water)bodemverontreiniging toetsen aan onderzoeks- en saneringscriteria historische bodemverontreiniging omwille van *de bijzondere aard*

▶ **Territoriale draagwijdte plicht**

- Afbakening op basis van de notie ‘verontreinigde gronden’
  - × Grond waar de bodem tot stand kwam
  - × Gronden waar de verontreinigende stoffen zich hebben verspreid of waar bodemverontreiniging schadelijke gevolgen heeft
    - Verontreining als gevolg van overstroming oppervlaktewater versus gronden verontreinigd als gevolg van ruimingsspecie

Andere onderzoeksmomenten

- ▶ **Aansprakelijkheid kosten overeenkomstig bodemdecreet gemaakt**
  - Nieuw versus historisch

Vlaanderen
is bodembewust

Dank voor uw aandacht

Vlaamse overheid
Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
T 015 284 284
F 015 203 275
www.ovam.be
info@ovam.be

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

